

ÇALIŞMA VE DİNLENME SÜRELERİ DERS NOTU:

DERSİN AMACI:

Bu derste ticari amaçla taşıt kullanan şoförlerin ve bu araçları işletenlerin uyması zorunlu olan kuralları ve haklarını öğreneceğiz. **AETR VE 153 SAYILI (İLO) SÖZLEŞMELERİNDE** bulunan; **2918 SAYILI KARAYOLLARI TRAFİK KANUNUNDAKİ** haklarımız nelerdir, ne kadar çalışmamız ve ne kadar dinlenmemiz gerekir, kazaların en aza indirilebilmesi için bunlara mutlaka uyulması, uyulmadığı takdirde her an kaza olabileceği; can ve mal kaybına sebep olabileceğimizi unutmamamız gerekir.

(AETR) ULUSLARARASI KARAYOLU TAŞIMACILIĞIYAPAN TAŞITLARDA ÇALIŞAN TAŞIT PERSONELİNİN ÇALIŞMALARINA İLİŞKİN AVRUPA ANLAŞMASI 1 Temmuz 1970 tarihinde Cenevre’de düzenlendi (28 Şubat 1995’te yürürlüğe girdi)

153 SAYILI SÖZLEŞME (İLO): uluslar arası çalışma örgütünün 1979 yılında Cenevre’de yapılan 65. Konferansında kabul edildi.

TBMM 15 Temmuz 2003 tarihinde 4933 Sayılı Yasa ile sözleşmenin onaylanmasını uygun buldu

2918 SAYILI KARA YOLLARI TRAFİK YÖNETMELİĞİ

“Araç Kullanma ve Dinlenme Sürelerine Uyuma Mecburiyeti ve Denetleme Esasları

Madde 98 — Araç Kullanma ve dinlenme sürelerine uyuma mecburiyeti ve denetleme esaslarında uyulacak usuller aşağıda gösterilmiştir:

A) Ticari amaçla yük taşımacılığı yapan ve azami ağırlığı 3,5 tonu geçen araçların şoförleri ile ticari amaçla yolcu taşımacılığı yapan ve taşıma kapasitesi şoförü dahil 9 kişiyi geçen araçların şoförlerinin **24 saatlik herhangi bir süre içinde; toplam olarak 9 saatten ve devamlı olarak 4,5 saatten fazla araç sürmeleri yasaktır.**

Bu şoförler en fazla **6 günlük araç kullanma süresinden sonra 1 günlük hafta tatilini** kullanmak zorundadırlar. Hafta tatili en az **24 saattir**. Düzenli seferler haricindeki **uluslararası yolcu taşımacılığı** söz konusu olduğunda şoförler **12 gün** süreyle araç kullanabilirler, araç kullanma süresinden sonra 2 günlük hafta tatilini kullanmak zorundadırlar. Birleşik **2 hafta içinde** toplam araç kullanma süresi **90 saati** aşamaz.

Bu şoförler **sürekli 4,5 saatlik araç kullanma süresi sonunda**, eğer istirahata çekilmiyor ise **en az 45 dakika mola almaları mecburidir**. Bu molalar sürekli 4,5 saatlik araç kullanma süreleri içerisinde en az 15 dakikalık molalar şeklinde de kullanılabilir.

Bu molalar süresince şoförler **başka bir işle meşgul olamazlar**. Hareket halindeki bir araçta, feribotta veya trendeki bekleme süresi ile araç kullanılmadan geçen süre, başka iş olarak addedilemez. Alınan molalar günlük dinlenme süresi olarak sayılmaz.

Şoförler her 24 saat içerisinde 11 saat kesintisiz dinlenecektir. Bu süre, biri en az 8 saat kesintisiz olmak üzere iki veya üç ayrı süre halinde kullanılabilir. Ve bu durumda günlük dinlenme süresi 1 saat daha eklenerek 12 saate çıkartılır. 11 saatlik kesintisiz günlük dinlenme süresi haftada 3 defadan fazla olmamak üzere en az 9 saate indirilebilir. Aracın en az **iki şoförle kullanılması** durumunda her **30 saatlik sürede her bir şoför en az 8 saat kesintisiz olarak dinlenecektir**. Günlük dinlenme süresi, yataklı ve yapılaşlarında özel dinlenme yeri olan araçlar ile şoförün rahat uyuyabileceği şekilde bölümleri bulunan araçlarda, araçlar park yerinde, garajda veya yerleşim yerleri dışındaki karayollarında platform dışında park edip gerekli tedbirler alınarak geçirilebilir. **Günlük**

dinlenme süresi taşıt hareket halinde değil ve bir ranza ile donatılmışsa taşıtta kullanılabilir.

Bu şoförlerin araçlarının feribotla veya trenle taşınması durumunda günlük dinlenme süreleri bir kez olmak üzere kesintiye uğrayabilir. Günlük dinlenme süresinin iki bölümü arasındaki süre mümkün olduğunca kısa olmalıdır ve gümrük işlemleri de dahil gemiye, feribota binmeden önce veya indikten sonra 1 saati aşamaz. Bu şekilde kesintiye uğrayan dinlenme süresi 2 saat uzatılır.

B) Yük ve yolcu taşınması yapan araç işletenleri ile bu araçları sürenlerden;

a) Araç işletenlerinin;

- 1) Otobüs, kamyon ve çekici araçlarında takoğraf cihazı bulundurmaları ve bunların işler durumda olmalarını sağlamaları,**
- 2) Araçlarına ait takoğraf kayıtlarını, kayıt tarihinden itibaren 1 ay süreyle araçlarda, 5 yıl süreyle de işyerlerinde, işyeri yoksa araçlarında muhafaza etmeleri veya ettirmeleri,**
- 3) Trafiğe çıkardıkları taşıtların cins ve plakalarını, şoförlerin kimler olduğunu, işe çıkış yer, gün ve saati ile gidilecek yeri kaydettikleri bir defter veya liste düzenleyerek kayıtlarını tutmaları,**
- 4) Yük ve yolcu nakliyatı yapan kuruluş yetkililerinin şoförlerin çalışma sürelerini ve bu süre içerisindeki kural dışı hareketlerini izlemeleri ve kuralları ihlal etmeyi itiyat haline getiren şoförleri eğitmeleri ve bu konuda önleyici tedbirler almaları,**
- 5) Şehirlerarası yük ve yolcu nakliyatı yapan araçlarda, bu Yönetmeliğin öngörmüş olduğu çalışma ve dinlenme sürelerini göz önünde bulundurmak suretiyle, şoförlerin gideceği yer ve güzergâhları dikkate almaları ve buna göre uğrayacağı, il, ilçe veya durak yerlerinde yedek şoförleri hazır bulundurmaları, zorunludur.**

b) Taşıt şoförlerinin;

- 1) Mesleki Yeterlilik Belgesi olarak araç sürmeleri,**
- 2) Zorunlu olduğu halde takoğrafı bulunmayan veya takoğrafları işler durumda olmayan taşıtları trafiğe çıkarmamaları,**
- 3) Araçlara ait takoğraf kayıtlarını kayıt tarihinden itibaren 1 ay süreyle araçlarında muhafaza etmeleri, zorunludur.**

Bu şoförlerle ilgili yapılan kontroller, yıllık çalışma günlerinin en az % 1'ini kapsamalıdır. Bu kontrollerin en az % 15'i yol kenarında, % 25'i ise ilgili ve yetkililerce işverenin müstemilatında yapılır. Kontrollerde; günlük araç kullanma süreleri, molalar, haftalık ve günlük dinlenme süreleri, kayıtlarda düzensizlik belirtileri, önceki kayıtlar, takoğraf cihazının doğru çalışıp çalışmadığı kontrol edilir.

Ayrıca, ilgili ve yetkililerce işyeri müstemilatında yapılan kontrollerde haftalık dinlenme süreleri ve bu süreler arasındaki araç kullanma süreleri, iki haftalık araç kullanma süre sınırlaması, indirilen günlük veya haftalık dinlenme sürelerinin telafi edilip edilmediği, kayıt belgelerinin kullanılıp kullanılmadığı, şoförün çalışma saatlerinin organize edilip edilmediği de kontrol edilecektir. Yetkili makamların talebi üzerine gerekli dokümanların teslim edilmesi ile yapılan kontroller de, müstemilatla yapılan kontrol sayılır.

Şoförlerin araç kullanma, mola ve dinlenme saatleri ile denetim prosedürlerine ilişkin formlar İçişleri Bakanlığı ve Ulaştırma Bakanlığınca belirlenir."(03.09.2004-25571)

Takoğraf Cihazı ile Sürücü Çalışma Belgesi Bulundurma ve Kullanma Zorunluluğu

Madde 99- (Değişik:02.11.2000–24218) Takoğraf cihazı ile sürücü çalışma belgelerinin hangi cins taşıtlarda bulundurulacağına ve kullanılacağına dair esaslar aşağıda gösterilmiştir.

a)Takoğraf cihazları:

1)Takoğraf cihazları; nitelikleri, fonksiyonları ve teknik özellikleri İçişleri Bakanlığının uygun görüşü alınmak üzere Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanacak teknik şartnameye uygun, mekanik, elektronik veya elektromekanik olarak imal veya ithal edilir.

2)Takoğraf cihazlarının, **şehirlerarası yük veya yolcu nakliyatı yapan otobüs, kamyon ve çekicilerde** kullanılır durumda bulundurulması ve kullanılması zorunludur.

3)Takoğraf cihazı takılan her taşıtın işleten ve sürücüsü, takıldığı tarihten itibaren bu cihazları kullanılır durumda bulundurmamak zorundadır.

4)Şehir içi ve belediye mücavir alanı içerisinde yolcu ve yük nakliyatı yapan otobüs, kamyon ve çekici türündeki taşıtlarda takoğraf cihazı bulundurma mecburiyeti aranmaz.

5)1984 ve daha önceki yıllarda üretilen araçlarda takoğraf cihazı bulundurma ve kullanma mecburiyeti aranmaz. Ancak, bu araçların şehirlerarası yük ve yolcu taşımacılığında kullanılması halinde, takoğraf cihazının yerine sürücü çalışma belgesinin bulundurulması ve kullanılması zorunludur.

6)Takoğraf cihazı bulundurulması ve kullanılması zorunlu olan araçlardan, **resmi taşıt olarak tescil edilmiş ve edilecek olanlarda takoğraf cihazı bulundurma ve kullanma zorunluluğu aranmaz.**

Kontrol aygıtı aşağıdakileri kaydedebilmelidir:

- 1- Taşıtın kat ettiği mesafe;
- 2- Taşıtın hızı;
- 3- Sürüş süresi;
- 4- Diğer iş veya görev başı süreleri;
- 5- Mola ve günlük dinlenme süreleri;
- 6- Kayıt kartının bulunduğu kasanın açılışı;

7- Mesafe ve hız sensörlerinden gelen elektriksel sinyallerle çalışan elektronik kontrol aygıtları için, kayıt ekipmanının (ışık hariç) güç kaynağındaki ve mesafe ve hız sensörlerinin güç kaynağındaki herhangi bir 100 milisaniyeyi aşan bir kesinti ile mesafe ve hız sensörlerine giden kabloda herhangi bir kesinti.

İki sürücü tarafından kullanılan taşıtlardaki kontrol aygıtları, ayrıntıları 3, 4 ve 5'te sıralanan süreleri ayrı kartlara eş anlı fakat ayrı ayrı kaydedebilmelidir.

b)Sürücü çalışma belgesi:

Sürücü çalışma belgesi, ciltli, cebe sığacak büyüklükte ve 1 yıllık araç kullanma sürelerinin işlenebileceği hacimde olacak şekilde Maliye Bakanlığınca bastırılır. Bu belgelerin dağıtımını Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu tarafından gerçekleştirilir.

Sürücü çalışma belgeleri, isteklinin esnaf siciline veya ilgili esnaf kuruluşuna kayıtlı olduğunu ispat etmesi şartıyla, ikametgâhının veya işyerinin bulunduğu yerdeki trafik tescil kuruluşunca verilir. Bu belgelerin zayi edilmesi halinde aynı yolla yenisi düzenlenir.

Ticari amaçla şehir içi ve belediye mücavir alanı içerisinde yük ve yolcu nakliyatı yapan araç sürücülerinden, sürücü çalışma belgesi aranmaz.

c) Hız sınırlayıcı cihaz (Ek. Tarihi: 11.04.2003–25076)

N sınıfı **kamyon ve çekiciler** ile azami ağırlığı **10 tonu geçen** M sınıfı otobüslerde **hız sınırlayıcı cihaz bulundurulması ve kullanılması zorunludur.**

Bu Yönetmelik hükmü aşağıda belirtilen motorlu araçları kapsamaz.

- 1)** Kamu düzeninden sorumlu emniyet-jandarma teşkilatı, silahlı kuvvetler, sivil savunma, yangın ve diğer acil servis hizmetlerinde kullanılan motorlu araçlar,
- 2)** Yapısı itibariyle 100 km/s'ten fazla hız yapamayan M3 sınıfı otobüsler ile 85 km/s'i aşmayan N3 sınıfı araçlar,
- 3)** Karayolunda bilimsel amaçlı deney yapmak üzere kullanılan motorlu araçlar,
- 4)** Şehir içinde sadece kamu hizmetinde kullanılan motorlu araçlar,

Hız sınırlayıcı cihazların durum ve nitelikleri Yönetmelik ekinde yer alan 1 Sayılı Cetvelde gösterilmiştir. Bu madde kapsamındaki araçlara takılacak hız sınırlayıcı cihazların hangi modeldeki araçları kapsayacağı konusu ile uygulamaya hangi tarihten itibaren başlanacağı hususu İçişleri Bakanlığınca belirlenir.

İstisnalar:

Sürücü, yol güvenliğine tehdit teşkil etmemek kaydıyla, yolcuların, taşıtın yahut taşıtın yükünün güvenliğini sağlama zorunluluğu gerektiğinde, uygun bir durağa ulaşıncaya kadar bu Anlaşmanın hükümlerine riayet etmeyebilir. Sürücü, sözü edilen hükümlere aykırı hareketinin niteliği ve nedenini kontrol aygıtı kayıt kartında veya görev çizelgesinde belirtir.